

Nr. 23/27.02.2017

Observații/proponeri ale Asociației Magistraților din România (AMR) la proiectul de lege pentru completarea

Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Forma propusă de Ministerul Justiției	Forma propusă de Asociația Magistraților din România (AMR)	Observații
Art. I. Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, <i>Partea I</i>, nr. 514 din 14 august 2013, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează: 1. După alineatul (8) al articolului 45 se introduce se introduce un nou alineat, alin. (9), cu următorul cuprins: (9) Se interzice aprobarea cererii persoanei condamnate care execută o pedeapsă privativă de libertate într-un spațiu corespunzător de transfer, pentru motive personale, într-un spațiu necorespunzător prin raportare la art. 95¹.	<i>Art. 45 alin. (9)</i> <i>Este interzisă transferarea sau mutarea, pentru motive personale, la cererea persoanei condamnate care execută o pedeapsă privativă de libertate, dintr-un spațiu corespunzător, într-un spațiu necorespunzător, în scopul de a beneficia de măsura compensatorie prevăzută în art. 95¹ alin. (1), (2).</i>	Considerăm că textul alin. (9) nu este formulat cu claritatea necesară, care să nu lase loc interpretărilor, mai cu seamă că acesta conține și inversiuni semantice, însoțite de lipsa unor semne de punctuație, rezultând, bunăoară, că pedeapsa privativă de libertate se execută „<i>într-un spațiu corespunzător de transfer</i>”, când, de fapt, se are în vedere cererea de transfer dintr-un spațiu corespunzător într-unul necorespunzător. De asemenea, sintagma „<i>prin raportare la art. 95¹</i>” lasă să se înțeleagă că se utilizează doar criteriul spațiului, pentru interzicerea transferului, deși trebuie să se țină seama de scopul ce s-ar urmări printr-un astfel de transfer, și anume obținerea măsurii

**2. După articolul 95 se introduce un nou articol, art. 95¹, cu următorul cuprins:
„Compensarea în cazul cazării într-un spațiu necorespunzător”**

Art. 95¹ - (1) În vederea acordării liberării condiționate, în calculul pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată se include, indiferent de regimul de executare a pedepsei, ca măsură compensatorie, și

Art. 95¹ (1)

În vederea acordării liberării condiționate, perioada de executare a pedepsei într-un spațiu necorespunzător se include, ca măsură compensatorie, în calculul

compensatorii, în sensul adăugării, ca executate suplimentar, a unui număr de 3 zile, la fiecare 30 de zile executate în spațiul necorespunzător.

Apreciem ca fiind mai fermă formularea „*este interzisă transferarea*”, în comparație cu „*se interzice aprobarea transferului*”, prima formulare incluzând, în mod necesar, imposibilitatea aprobării cererii persoanei condamnate, de vreme ce transferarea este interzisă în condițiile arătate în corpul dispoziției legale.

În tot cuprinsul art. 45 se folosește noțiunea „transferare”, așa încât, forma propusă de AMR este susținută și de necesitatea consecvenței exprimării legiuitorului.

În plus, noțiunea de „transferare” este utilizată în **Legea nr. 254/2013** pentru a desemna trecerea dintr-o unitate în alta (inclusiv în unități medicale, acolo unde este cazul), nu și pentru trecerea dintr-o cameră în alta, în cadrul aceleiași unități, situație desemnată în toate unitățile din cadrul ANP prin noțiunea de „mutare”, evidențiată ca atare în fișa individuală a persoanei care execută o pedeapsă privativă de libertate. Deci, și „mutarea”, distinctă de „transferare”, trebuie cuprinsă în această dispoziție.

Art. 95¹ alin. (1) - Deși finalitatea măsurii compensatorii este evidentă, și anume creșterea perioadei considerate ca executate, cu consecința împlinirii fracțiunii de pedeapsă care să permită formularea unei cereri de liberare condiționată, afirmarea acesteia finalități („*În vederea acordării*

executarea pedepsei într-un spațiu necorespunzător, caz în care, pentru fiecare perioadă de 30 zile executate în spațiul necorespunzător, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 3 zile din pedeapsa aplicată.

(2) În sensul prezentului articol, se consideră executarea pedepsei într-un spațiu necorespunzător, cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 3 mp/deținut, care se calculează, excluzând suprafața grupului sanitar și a spațiilor de depozitare a alimentelor, prin împărțirea suprafeței totale a camerei de deținere la numărul de persoane cazate în camera respectivă, indiferent de dotarea spațiului respectiv, potrivit evidențelor proprii fiecărui loc de deținere.

(3) În sensul prezentului articol, nu se consideră executare a pedepsei într-un spațiu necorespunzător ziua sau perioada în care persoana a fost:

a) internată în infirmerii din cadrul locurilor de deținere, în spitale din rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor sau din rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății; b) în tranzit;

c) transportată în vederea transferului între locurile de deținere.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana a fost despăgubită pentru condiții necorespunzătoare de detenție, prin hotărâri definitive ale instanțelor naționale

pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată, indiferent de regimul de executare, după cum urmează: pentru fiecare 30 de zile executate într-un spațiu necorespunzător, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 3 zile din pedeapsa aplicată.

(2) În sensul prezentului articol, se consideră executare a pedepsei într-un spațiu necorespunzător, cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 3 mp/deținut, care se calculează, excluzând suprafața grupului sanitar și a spațiilor de depozitare a alimentelor, prin împărțirea suprafeței totale a camerei de deținere la numărul de persoane cazate în camera respectivă, indiferent de dotarea spațiului respectiv, potrivit evidențelor proprii fiecărui loc de deținere.

liberării condiționate...”) este justificată, în condițiile în care **art. 95¹** face parte din **Cap. VIII – Liberarea condiționată**, precizarea „*în vederea acordării liberării condiționate*” fiind cuprinsă și în **art. 96 alin. (1)**.

Menționăm, însă, că **perioada de executare a pedepsei într-un spațiu necorespunzător** se include în calculul pedepsei, ca măsură compensatorie (după precizările punctuale făcute în text cu privire la calcul), **și nu executarea pedepsei într-un spațiu corespunzător se include...**

Art. 95² alin. (2) - Forma articulată a substantivului, „executarea”, este incorectă.

Măsura compensatorie privește **luarea în considerare, ca executate, suplimentar, a 3 zile, pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în spațiul necorespunzător**, aceste zile suplimentare fiind, așadar, avute în vedere în calculul pedepsei ce poate fi considerată *ca executată*. Prin urmare, **nu s-a avut în vedere beneficiul unei executări efective a zilelor suplimentare**.

Raționamentul nu este greșit, având în vedere că, atât potrivit vechiului Cod penal (**art. 59**), cât și noului Cod penal (**art. 100**), pentru ca un condamnat să beneficieze de liberare condiționată, trebuie să fi executat o fracțiune de 2/3 din pedeapsă (sau 3/4, în cazul pedepselor cu închisoarea mai mari de 10 ani), din care fracțiunea de 1/2 (respectiv 2/3) să fi fost *efectiv executată*. La calculul pedepsei ce poate fi considerată *ca executată* se ia în considerare și prestarea muncii, cursurile de calificare sau școlare

sau ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru perioada pentru care s-au acordat despăgubiri.

(5) Reducerea fracțiunii de pedeapsă care este considerată ca executată pe baza zilelor considerate ca executate în compensarea cazării într-un spațiu necorespunzător nu poate fi revocată.

(soldate cu zile suplimentare considerate *ca executate*).

În situația în care zilele suplimentare luate în considerare, conform **art. 95¹**, pentru perioada de pedeapsă executată într-un spațiu necorespunzător, ar fi avute în vedere ca efectiv executate, s-ar ajunge în situația în care, pe lângă reducerea fracțiunii de 2/3 din pedeapsă (respectiv $\frac{3}{4}$), ca urmare a luării în calcul a prestării muncii, a cursurilor de calificare sau școlare, ar fi redusă și fracțiunea de $\frac{1}{2}$ (respectiv 2/3), cu privire la care Codul penal prevede, clar, că trebuie *efectiv executată*. Prin urmare, **într-o asemenea abordare, persoana condamnată ar avea un dublu beneficiu, cu atingerea părții din pedeapsă prevăzută de lege ca trebuind să fie efectiv executată, pentru a putea fi acordată liberarea condiționată.**

În plus, la revocarea beneficiului grațierii se adaugă doar restul de pedeapsă care nu a fost *efectiv executat*, așa încât, **apare un nou avantaj dacă se reduce partea considerată efectiv executată**, printr-o eventuală modificare a proiectului în privința **art. 95¹ alin. (1)** – *potrivit opiniei CSM cuprinse în avizul dat prin Hot. Plenului CSM nr. 1533/29 noiembrie 2016 (pct. 2, 4)*. Deci, într-o astfel de situație, la revocarea beneficiului grațierii, din restul de pedeapsă care ar trebui executat, se vor scădea zilele suplimentare, calculate potrivit **art. 95¹** și considerate *ca efectiv executate*, situație care ni se pare excesivă în privința aplicării acestui text de lege, prin prisma avantajelor deja expuse.

(6) Perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării într-un spațiu necorespunzător se calculează începând cu 24 iulie 2012 și până la data de 31 decembrie 2022.”

3. După articolul 96¹ se introduce un nou articol, art. 96², cu următorul cuprins:

„Procedura calculării părții din durata pedepsei considerată ca executată în compensarea cazării într-un spațiu necorespunzător

Art. 96². – (1) În vederea calculării părții din durata pedepsei considerate ca executate, ca formă de compensare a executării pedepsei într-un spațiu necorespunzător potrivit art. 95¹, serviciul sau biroul regim penitenciar, împreună cu serviciul sau biroul evidență din cadrul locului de deținere este obligat să întocmească o fișă individuală care să cuprindă perioadele de detenție și condițiile existente prin raportare la criteriul spațiu mai mic sau egal cu 3 mp/deținut în respectivul loc de deținere și, după caz, în toate locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor în care a mai fost cazat deținutul.

(2) În vederea întocmirii fișei prevăzute la alin.(1) serviciul sau biroul regim penitenciar, împreună cu serviciul sau biroul evidență poate solicita orice informații sau înregistrări de natură să clarifice situația condamnatului, comunicarea acestora de către instituțiile care

(6) Perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării într-un spațiu necorespunzător se calculează începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi.

Art. 95¹ alin. (6) - Cu toate că data inițială, 24 iulie 2012, de la care ar începe constituirea dosarelor în scopul aplicării măsurii compensatorii, reprezintă data Hotărârii Stanciu împotriva României, pronunțată de CEDO, **considerăm că raportarea întregii proceduri pe care unitățile din sistemul penitenciar trebuie să o parcurgă, la data de 22 iulie 2012, fără o fundamentare concret documentată, a posibilității de aplicare efectivă a dispozițiilor privind măsurile compensatorii, va crea doar disfuncționalități și, nicidecum, efectele pentru care se urmărește adoptarea actului normativ.**

În acest sens, constatăm că nu s-a cerut părerea specialiștilor ce întocmesc evidențele cu privire la persoanele care execută pedepse privative de libertate, din cadrul unor unități penitenciare mari și medii, nu s-a verificat dacă baza de date permite întocmirea dosarului prevăzut de **art. 96²**, dacă există personal pentru întocmirea dosarelor, fără să se ajungă la blocarea activității.

În acest sens, din informațiile existente rezultă că **nu se poate stabili cu exactitate traseul unui deținut începând cu anul 2012, mai exact camera în care a fost cazat în fiecare zi și, prin urmare, nu se poate stabili spațiul de care a beneficiat în fiecare zi, începând cu 24 iulie 2012, pentru că nu există baza de date care să poată face posibilă această identificare**, în condițiile în care cifra transferărilor/mutărilor în fiecare lună, la nivel național, este deosebit de mare. Cu titlu de exemplu, astfel cum rezultă din Raportul anual de activitate, întocmit de ANP, disponibil pe site, **numai în anul 2015 numărul transferărilor între unități a fost de**

le dețin efectuându-se de urgență. (3) Serviciul sau biroul regim penitenciar solicită, totodată, Administrației Naționale a Penitenciarelor, Ministerului Justiției, altor unități de deținere, Ministerului Finanțelor Publice sau, după caz, Ministerului Afacerilor Externe - Agentul guvernamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului comunicarea de informații privind acordarea de despăgubiri de către instanțele naționale sau, după caz, de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. (4) Serviciul sau biroul regim penitenciar întocmește un dosar pentru fiecare persoană condamnată, cuprinzând cel puțin următoarele documente: a) fișă individuală prevăzută la alin.(1);b) adresele privind comunicarea unor informații sau înscrisuri, solicitate potrivit alin.(2);c) răspunsurile instituțiilor cu privire la solicitările de comunicare a unor informații sau înscrisuri;d) informațiile privind acordarea de despăgubiri de către instanțele naționale sau de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. (5) Dosarul prevăzut la alin.(4) se transmite comisiei pentru liberare condiționată. (6) În cazul transferului deținutului ulterior începerii procedurii administrative de calcul a părții din durata pedepsei considerate ca executate, ca formă de compensare a executării pedepsei într-un spațiu necorespunzător		69.071, la care se adaugă 168.182 transferări în vederea prezentării în fața organelor judiciare, iar aceste cifre nu includ mutările în interiorul penitenciarelor care se pare că sunt în număr și mai mare. Pe de altă parte, programul informatic de evidență a persoanelor deținute care se utilizează la nivelul ANP și al unităților din sistemul penitenciar a devenit operațional, în 2002-2004, însă, ca urmare a aplicării succesive a programului de cartografiere a camerelor la unitățile din sistemul penitenciar nu se poate face o corespondență între numerele actuale și numele anterioare pentru a se stabili cu exactitate camera în care o persoană condamnată a fost cazată. Este adevărat că la sfârșitul anului 2016 s-a inițiat un program informatic referitor la componența camerelor, dar include date numai pentru viitor și numai statistice (cifre), neputându-se stabili, pe baza acestuia, numele persoanelor care, la un moment dat, au fost cazate într-o cameră, ci numai numărul persoanelor cazate în respectiva cameră. Corespondența între acest program și cel al evidenței persoanelor nu permite stabilirea traseului astfel încât să se poată întocmi fișa cerută de art. 96² alin. 4. Din cunoștințele noastre, registrele de evidență (pe format de hârtie) la nivelul secțiilor din unitățile sistemului au termen de păstrare de numai 3 ani, dar, chiar în contextul în care am avea în vedere registrele începând cu anul 2014, stabilirea camerelor și, în consecință, a spațiului, pentru fiecare persoană condamnată nu este posibilă retroactiv din cauzele deja menționate (schimbarea numerelor camerelor, schimbarea componenței acestora determinată de

potrivit art. 95¹, competența de întocmire a dosarului prevăzut la alin.(4) revine:

a) serviciului sau biroului regim penitenciar, împreună cu serviciul sau biroul evidență din cadrul locului de deținere din care a fost transferat deținutul, în cazul în care transferul este dispus în temeiul dispozițiilor art. 45 alin.(3) teza a doua și alin.(6);

b) serviciului sau biroului regim penitenciar, împreună cu serviciul sau biroul evidență din cadrul locului de deținere de destinație, în cazul în care transferul este dispus în temeiul dispozițiilor art. 45 alin.(1), (2) și (3) teza întâi.

(7) Consemnarea perioadelor de detenție și a condițiilor existente prin raportare la criteriul spațiu mai mic sau egal cu 3 mp/deținut se va face potrivit normelor stabilite prin ordin al ministrului justiției.”

4. După alineatul (13) al articolului 97, se introduc patru noi alineate, alin. (14)-(17), cu următorul cuprins:

„(14) La propunerea comisiei pentru liberare condiționată, cuprinsă într-un proces-verbal motivat, ce se transmite judecătoriei competente se anexează fișa individuală

numărul foarte mare al mutărilor – din motive personale, din motivul schimbării regimului, al prestării muncii, al schimbării punctului de lucru, etc.).

Elocvență pentru aprecierea datei de la care ar putea fi aplicată modificarea legislativă în discuție ar fi **solicitarea de la ANP a numărului mutărilor în interiorul tuturor unităților din sistem, deci la nivel național, într-o lună, precum și a transferărilor între unități, tot într-o lună și tot la nivel național.**

De asemenea, considerăm că, anterior aprecierii asupra posibilității reale de aplicare a dispozițiilor privind întocmirea dosarului pentru fiecare persoană condamnată, în mod retroactiv, **este necesară constituirea unui grup de lucru care să includă specialiști din cadrul unităților din sistemul penitenciar, alături de cei din ANP.**

Însă, față de informațiile avute în prezent, data propusă prin **alin. 6** nu este fundamentată, la fel nici data la care acordarea măsurilor compensatorii ar trebui să înceteze. În ipoteza în care situația va fi remediată, în privința lipsei spațiului – demers deosebit de amplu, care presupune resurse financiare și de personal –, se va putea proceda la abrogarea acestor dispoziții.

Art. 97 alin. (17) - Este adevărat că „declarația pe proprie răspundere a persoanei condamnate” - în cazul obligației pe care instanța trebuie să o îndeplinească, potrivit **art. 97 alin. (17)**, de informare despre măsura liberării condiționate, a instanțelor naționale pe rolul

prevăzută la art. 96² alin. (1), precum și o declarație pe proprie răspundere a persoanei condamnate cu privire la existența sau inexistența pe rolul unei instanțe naționale sau la Curtea Europeană a Drepturilor Omului a unei cereri cu privire la încălcarea art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din cauza nerespectării condițiilor de detenție prin raportare la spațiul alocat.

(15) Instanța examinează și rezolvă, din oficiu, referitor la persoana condamnată, orice aspecte necesare soluționării cauzei.

(16) Propunerile și cererile de liberare condiționată se soluționează de urgență și cu precădere.

(17) În cazul în care se dispune liberarea condiționată și din declarația pe proprie răspundere a persoanei condamnate rezultă existența pe rolul unei instanțe naționale sau la Curtea Europeană a Drepturilor Omului a unei cereri cu privire la încălcarea art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din cauza nerespectării condițiilor de detenție prin raportare la spațiul alocat, instanța dispune informarea despre aceasta a respectivelor instanțe naționale, precum și, după caz, a Agentului Governamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului.”

căroră există o cerere cu privire la încălcarea art. 3 CEDO, sau a Agentului Governamental, pentru o cauză pe rolul Curții EDO – poate să nu fie elocventă, întrucât poate să nu cuprindă toate datele sau să cuprindă date eronate, chiar dacă este „pe proprie răspundere”. Însă, față de faptul că, la dosarul persoanei condamnate există, de regulă, doar hotărârea penală a primei instanțe și minuta hotărârii pronunțate în apel, iar, în privința hotărârilor în materie civilă, acestea, de cele mai multe ori, nu sunt depuse la dosar – fiind primite direct de persoana condamnată sau de un mandatar al acesteia -, este greu de imaginat o altă modalitate de identificare a cauzelor la care se referă **art. 97 alin. (17)**.

În această situație, persoana condamnată care a beneficiat de măsura compensatorie prevăzută de **art. 95¹**, dar a formulat și o acțiune civilă, numai pe motivul condițiilor de detenție determinate de lipsa spațiului de 3m², poate obține o dublă reparare a prejudiciului, în ipoteza în care instanței civile nu i se aduce la cunoștință aplicarea **art. 95¹** pentru a putea hotărî pe baza cunoașterii tuturor elementelor cauzei.

Art. II.

În calculul fracțiunilor de pedeapsă avute în vedere la liberarea condiționată se ține cont, pentru pedepsele executate în perioada 24 iulie 2012 – 31 decembrie 2022, pe lângă pedeapsa considerată executată pe baza muncii prestate, potrivit dispozițiilor art. 100 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, și de pedeapsa considerată ca executată potrivit dispozițiilor art. 95¹ din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare.

Art. III.

(1) Persoanele condamnate internate în infirmerii din cadrul locurilor de deținere, în spitale din rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor sau din rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății, aflate în tranzit ori transportate în vederea transferului între locurile de deținere, precum și cele cazate într-un spațiu mai mare de 3 mp/deținut și care apreciază că sunt afectate și de alte condiții care, cumulate, sunt de natură a determina încălcări ale art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se pot adresa, după caz, judecătorului de supraveghere a privării de libertate, respectiv instanțelor civile de judecată.

Art. II.

La calcularea fracțiunilor de pedeapsă avute în vedere la liberarea condiționată se ține cont, pentru pedepsele executate începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, pe lângă pedeapsa considerată ca executată pe baza muncii prestate, potrivit dispozițiilor art. 100 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, și de pedeapsa considerată ca executată potrivit dispozițiilor art. 95¹ din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare.

Art. II - a se vedea observațiile de la art. 95¹ alin. (6).

(2) Persoanele care au fost puse în libertate la expirarea duratei pedepsei închisorii deși au fost propuse pentru liberare condiționată cu luarea în considerare a art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, se pot adresa instanțelor civile.

(2) Persoanele care au fost puse în libertate la expirarea duratei pedepsei închisorii deși au fost propuse pentru liberare condiționată cu luarea în considerare a art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, pot solicita despăgubiri la instanța civilă.

Art. III alin. (2) - Cu toate că, prin raportare la scopul și la modalitatea de aplicare a **art. 95¹ alin. (1), (2)**, este evidentă posibilitatea persoanelor condamnate cărora li se acordă liberarea condiționată doar după câteva amânări (*ipoteză prezentată în avizul dat prin Hot. Plenului CSM nr. 1533/29 noiembrie 2016 - pct. 5*) sau sunt puse în libertate numai la expirarea duratei pedepsei închisorii - deși, în ambele cazuri, au fost propuse pentru liberare condiționată în considerarea **art. 95¹** – de a se adresa instanței civile cu acțiune în despăgubiri, considerăm că textul **art. III alin. (2)** este binevenit pentru a statornici diferența, de principiu, de regim juridic între aceste situații și cea cuprinsă în **art. 97 alin. (17)**.

În plus, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că **art. 5 par. 1 lit. a) din Convenție** nu garantează beneficiul unei legi de amnistiere sau de liberare condiționată, cu excepția situației în care, potrivit dreptului național, instanțele naționale sunt obligate să aplice această măsură oricărei persoane care îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a beneficia de o astfel de măsură.

În măsura în care dispozițiile respectivei legi de liberare condiționată nu au devenit efective – situație care, însă, nu trebuie să implice culpa persoanei ce execută pedeapsa privativă de libertate –, se pot solicita despăgubiri, instanța urmând să stabilească dacă sunt îndeplinite condițiile legale pentru acordarea acestora. În acest sens este menționată, în **art. III alin. (2)**, posibilitatea de a solicita despăgubiri.

Însă, formularea „se pot adresa instanțelor civile” este vagă și, oricum, *de plano*, accesul la justiție este asigurat prin efectul **art. 20 alin. 2 din Constituție**,

Art. IV.

(1) În termen de 4 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, pentru toate persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor se vor întocmi dosare potrivit art. 96² alin.(4) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, și se vor sesiza, de îndată, potrivit legii, comisiile pentru liberare condiționată, respectiv se vor încunoștința persoanele deținute cu privire la zilele considerate ca executate potrivit art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Comisiile pentru liberare condiționată analizează, în vederea propunerii pentru acordarea liberării condiționate:

a) persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru care fracțiunile prevăzute de Codul penal s-au împlinit ca urmare a compensării

(1) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, pentru toate persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor se vor întocmi dosare potrivit art. 96² alin.(4) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, și se vor sesiza, de îndată, potrivit legii, comisiile pentru liberare condiționată, respectiv se vor încunoștința persoanele deținute cu privire la zilele considerate ca executate potrivit art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare.

fiind garantat de CEDO.

Potrivit **art. IV alin. (1)**, orice deținut care consideră că îndeplinește condițiile, inclusiv prin raportare la fracțiunea de pedeapsă considerată ca executată, astfel cum este stabilită prin **art. 95¹ alin. (1)**, poate face cerere de liberare condiționată, iar judecătorul pentru supravegherea privării de libertate dispune analiza cererii de către comisia pentru liberare condiționată. Însă, această prevedere generală se lovește de realitatea practică, la nivel local existând penurie de personal – la unele din direcții/departamente din penitenciare existând doar câte o persoană care, deci, nu poate fi realocată –, termenul de 4 luni, prevăzut de **art. IV alin. (1)**, pentru întocmirea dosarelor tuturor persoanelor private de libertate aflate în locuri de deținere din subordinea ANP, neputând fi respectat, chiar dacă dosarele trebuie întocmite numai odată cu intrarea în vigoare a legii (*a se vedea și observațiile de la art. 95¹ alin. 6*).

Termenul de 6 luni ar putea fi unul rezonabil, însă numai în cazul în care se are în vedere aplicarea dispozițiilor doar de la data intrării în vigoare a legii, și nu cu începere din 24 iulie 2012.

Art. IV alin. (2) lit. a) derogă de la **art. 100 alin. (1) lit. b) din noul Cod pen.**, de vreme ce prevede acordarea liberării condiționate, ca urmare a compensării, pe temeiul **art. 95¹**, indiferent de regimul de executare a pedepsei stabilit, în condițiile în care normele generale arătate prevăd posibilitatea liberării condiționate numai pentru regimurile deschis și

cazării într-un spațiu necorespunzător, potrivit art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, indiferent de regimul de executare a pedepsei stabilit;

b) persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, pentru care fracțiunile prevăzute de Codul penal s-au împlinit anterior intrării în vigoare a acestei legi, indiferent de termenele, stabilite anterior, de reexaminare a situației acestora, dacă au beneficiat de prevederile art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Comisiile pentru liberare condiționată analizează, în vederea propunerii pentru acordarea liberării condiționate:

.....

b) persoanele private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, pentru care fracțiunile prevăzute de Codul penal s-au împlinit anterior intrării în vigoare a acestei legi, indiferent de termenele, stabilite anterior, de reexaminare a situației acestora, dacă au beneficiat de prevederile art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, excepție făcând situațiile în care termenele au fost stabilite printr-o hotărâre judecătorească definitivă, reexaminarea situației persoanelor private de libertate, de către comisiile pentru

semideschis.

În această situație ar exista două soluții:

- i) analizarea situației deținutului de către comisia pentru liberare condiționată din cadrul penitenciarului, iar dacă se constată că regimul nu este cel prevăzut de **art. 100 alin. 1 lit. b din noul Cod penal**, comisia nu face propuneri pentru liberare – ipoteză în care **art. IV alin. (2) lit. a** nu-și produce efectele;
- ii) comisia propune liberarea condiționată, indiferent de regimul de executare în care se află deținutul, ipoteză în care respectă **art. IV alin. (2) lit. a**, dar încalcă **art. 100 alin. (1) lit. b din noul Cod penal**.

Art. IV alin. (2) lit. b) poate crea situații în care se încalcă autoritatea de lucru judecat. În cazul în care situația persoanei condamnate a fost analizată, dar, prin hotărâre judecătorească, aceasta a fost amânată de la liberarea condiționată pentru o anumită perioadă de timp întrucât, e.g., a săvârșit o abatere disciplinară (foarte) gravă, prin dispozițiile **art. IV alin. (2) lit. b)** se încalcă autoritatea de lucru judecat a acestei hotărâri, în condițiile în care situația respectivei persoană va fi reexaminată după intrarea în vigoare a modificărilor legii, însă înainte de expirarea termenului de amânare dispus prin hotărâre.

Art. V.

(1) În vederea întocmirii dosarelor prevăzute la art. 96² alin. (4) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, directorul locului de deținere este obligat să asigure personalul necesar în cadrul serviciilor sau birourilor prevăzute art. 96² alin.(1) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Necesarul de personal prevăzut la alin.(1) poate fi acoperit și prin delegare sau detașare, în condițiile legii, precum și prin desfășurarea activității pe perioadă determinată în aceste servicii sau birouri de către personalul din alte structuri/compartimente ale aceleiași unități.

Art. VI.

Pentru soluționarea cererilor de liberare condiționată în cazurile prevăzute la art. IV se pot delega la instanțele în a căror circumscripție se află locuri de deținere sau centre educative ori de reeducare, pe un termen de cel mult 6 luni, judecători din cadrul judecătoriilor, tribunalelor și curților de apel învecinate.

liberare condiționată, având loc la expirarea acestor termene.

Art. VI.

(1) Pentru îndeplinirea, în condițiile prevăzute de prezenta lege, a atribuțiilor judecătorului de supraveghere a privării de libertate și a grefierului, se poate majora numărul judecătorilor și grefierilor desemnați în condițiile art. 8 alin. (1-4), chiar dacă desemnarea anuală a acestora a avut loc anterior intrării în vigoare a legii.

(2) Pentru soluționarea cererilor de liberare condiționată în cazurile prevăzute la art. IV se pot delega, în condițiile prevăzute de art. 57 alin. (1), (2), (6) din Legea nr. 303/2004, judecători din cadrul

Art. VI are în vedere, în mod nejustificat, numai secția penală a unei instanțe (sau instanța, în sine, la judecătoriile la care nu există secții), pentru că vizează doar soluționarea cererilor de liberare condiționată - al căror număr va înregistra, într-adevăr, o creștere semnificativă, pe temeiul **art. IV** -, însă ignoră supraîncărcarea judecătorilor de supraveghere a privării de libertate care trebuie să verifice dosarul (inclusiv calculul zilelor care se consideră ca executate potrivit **art. 95¹**) și îndeplinirea condițiilor legale, în momentul în care persoana condamnată intră în discuția comisiei pentru liberare condiționată. În acest sens, este necesară modificarea dispozițiilor **art. 8, sens în care modificările vor fi cuprinse în art. VI alin. (2)**, urmând să se introducă și **alin. (2)**, cu privire la delegarea judecătorilor, cu acordul acestora,

judecătoriilor și tribunalelor aparținând aceleiași curți de apel sau unor curți de apel învecinate, la instanțele în a căror circumscripție se află un penitenciar, un centru de reținere și arestare preventivă, un centru de arestare preventivă, un centru educativ ori un centru de detenție.

Art. VII.

Prevederile prezentei legi se aplică în mod corespunzător minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție sau în centre educative, precum și minorilor care au executat pedepse în penitenciare potrivit Legii nr. 15/1968 privind Codului penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centrele de detenție, în aplicarea art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare, putându-se dispune înlocuirea măsura internării cu măsura educativă a asistării zilnice.

Art. VIII.

(1) Prevederile prezentei legi sunt aplicabile și în cazul în care, anterior intrării în vigoare a prezentei legi, persoanele condamnate care se află în executarea unei pedepse privative de libertate au reclamat încălcarea art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din cauza nerespectării standardelor de detenție prin

în condițiile **art. 57 alin. (1), (2), (6) din Legea nr. 303/2004.**

De asemenea, în contextul în care competența, în materie penală, a curților de apel, este mult mai extinsă, prin raportare la cea a tribunalelor, măsura delegării judecătorilor de la curțile de apel, la judecătoria este excesivă, fiind suficientă prevederea referitoare la delegarea judecătorilor din cadrul judecătoriilor și tribunalelor.

raportare la spațiul alocat prin:

- a) plângeri formulate la judecătoria de supraveghere a privării de libertate;
- b) cauze aflate pe rolul organelor judiciare naționale;
- c) cereri formulate în fața Curții Europene a Drepturilor Omului.

(2) În cazul în care judecătoria de supraveghere a privării de libertate, instanțele naționale sau Curtea Europeană a Drepturilor Omului au admis cererile, constatând încălcarea art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prin raportare la nerespectarea standardelor de detenție față de spațiul alocat și au soluționat cererile prin acordarea unei despăgubiri sau a unei alte forme de remediere a situației semnalate, anterior intrării în vigoare a prezentei legi, persoanele private de libertate pot obține beneficii potrivit art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, dacă este cazul, numai pentru perioada ulterioară pronunțării soluțiilor judecătorilor de supraveghere a privării de libertate, hotărârilor judecătorești sau hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului.

Art. IX.

(1) În termen 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului alineat, ministrul justiției emite ordinul prevăzut la art. 96² alin. (7) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și

(2) În cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului, instanțele naționale sau judecătoria de supraveghere a privării de libertate au admis cererile, constatând încălcarea art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prin raportare la nerespectarea standardelor de detenție față de spațiul alocat și, după caz, au acordat despăgubiri sau au dispus o altă formă de remediere a situației semnalate, anterior intrării în vigoare a prezentei legi, persoanele private de libertate pot obține beneficii potrivit art. 95¹ din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, dacă este cazul, numai pentru perioada ulterioară celei avute în vedere în hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, în hotărârile definitive ale instanțelor naționale sau ale judecătorului de supraveghere a privării de libertate.

În art. VIII alin. (2) este inclus și judecătorul de supraveghere a privării de libertate, ca pronunțând hotărâri în soluționarea unor cereri de despăgubire, deși, potrivit art. 9 din Legea nr. 254/2013 nu are o asemenea competență, ci, constatând încălcarea unor drepturi, acest judecător dispune remedierea situației (prin încheiere), astfel încât drepturile persoanei să nu mai fie încălcate – obligând penitenciarul să ia măsuri sau să înceteze o anumită situație existentă -, neanalizând existența și întinderea unui prejudiciu. Dacă persoana vizată nu este mulțumită cu măsura de remediere dispusă de judecătorul de supraveghere, considerând că, în acest mod, prejudiciul nu este integral acoperit, se poate adresa instanței civile.

Relaționarea dintre acordarea beneficiului dispozițiilor art. 95¹ și „perioada ulterioară pronunțării soluțiilor” nu este corectă, raportarea trebuind făcută la perioada avută în vedere în Curții EDO sau în hotărârea judecătorească definitivă – a instanței naționale sau a judecătorului de supraveghere a privării de libertate –, și nu la data pronunțării acestei hotărâri.

completările ulterioare.

(2) Prezenta lege intră în vigoare la 2 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția prevederilor art. I pct. 3, referitor la art. 96² alin. (7) din Legea nr. 254/2013, cu modificările și completările ulterioare, a alin. (1) al prezentului articol și a art. V, care intră în vigoare la 5 zile de la data publicării acesteia.

**Asociația Magistraților din România,
prin președintele interimar,
jud. dr. Andreea Ciucă**